

Savivaldybių žinios

Nr. 4–5 (918–919)

2023 m. gegužės 27 d.
Išėina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2023

SUSIPAŽINKIME Lietuvos savivaldybių merai 2023

15–18 p.

Gegužės 2 d. Seimo rūmuose įvyko pirmasis Seimo valdybos narių ir naujai išrinktų savivaldybių merų susitikimas, kurį inicijavo Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen. Vėliau Seimo Didžiajame kieme susitikimo dalyviai sustojo bendrai nuotraukai.

Romo Gorklio foto.

MERAS V. MAKŪNAS: JAUNIEMS SAVO KOLEGOMS LABIAUSIAI LINKĖČIAU KANTRYBĖS, DRĄSOS IR RYŽTO _____ 3–5 p.
NAUJAS SAVIVALDOS MODELIS: IŠŠŪKIS LIETUVOS SAVIVALDYBĖMS IR NE TIK JOMS _____ 20–21 p.
BENDRUOMENĖ ŠVYTURYS – KELIAS Į SĖKMĘ _____ 30–31 p.

MERAS V. MAKŪNAS: JAUNIEMS SAVO KOLEGOMS LABIAUSIAI LINKĖČIAU KANTRYBĖS, DRĄSOS IR RYŽTO

**Kalbamės su šios kadencijos brandžiausio
amžiaus meru – Kauno rajono meru
Valeriju Makūnu.**

Valerijus Makūnas
su žmona Aurelija
ąžuoliukų sodinimo akcijoje.

*Gerb. mere, taip jau rinkėjai lėmė, kad tarp
šalies merų esate brandžiausio amžiaus. Į ką
patartumėte atkreipti dėmesį savo kolegoms,
ypač tiems, kurie tik išrinkti į šias pareigas?*

Atnaujintas Vietos savivaldos įstatymas
merus išbraukė iš tarybos narių sąrašo, meras
tapo savivaldybės vykdomąja institucija. Ne
pirmą kadenciją dirbantiems ir paramą tary-
bose turintiems merams bus paprasčiau, o
naujokams teks pasimokyti.

Jau dabar matome, kad bus daugiau ir
darbo, ir atsakomybės. Tačiau mes, social-
demokratai, gavome didelį Kauno rajono
žmonių pasitikėjimą, turime tvirtą komandą,
todėl tikiu, kad reikalingus sprendimus priim-
sime. Žinoma, visais svarbiais klausimais tar-
simės su gyventojais ir kitų partijų atstovais.
Praėjusios kadencijos Kauno rajono taryboje
galėjome pasidžiaugti aukšta politine kul-
tūra, brandžiomis diskusijomis ir sprendi-
mais. Tikiu, kad ir šioje kadencijoje dirbsime
darniai.

Tvirtų koalicijų neturintiems merams patar-
čiau apsišarvuoti kantrybe ir ieškoti sutarimo
su kitų partijų atstovais.

Iššūkių turime daug: savivaldoje, valstybėje,
pasaulyje. Jie susiję su lėtėjančia ekonomika,
socialinėmis problemomis, karu Ukrainoje,
žaliuoju kursu, energetika. Tačiau iššūkių
nereikia bijoti, nes jie skatina kūrybiškumą.

Rezultatai savivaldoje pastebimi ne iš
karto, reikia daug pastangų, įdirbio, tęsti-
numo. Čia negalima plaukti pasroviui, reikia
matyti perspektyvą, galvoti, kaip gyvensime
po 5–10 metų. Pasitelkti bendruomenių
iniciatyvas, bendradarbiauti su verslu,
nevyriausybėmis organizacijomis, ieškoti
įvairių finansinių galimybių. Pavyzdžiui, netu-
rėdami pakankamai lėšų mokykloms statyti,
pasirinkome viešojo ir privataus sektorių

partnerystės modelį, pagal kurį išsimokėti-
nai pastatėme Mastaičių pradinę mokyklą,
modernizavome baseiną, Zapyškio pagrini-
dinę ir Kačerginės pradinę mokyklas.

Meras negali sėdėti užsidaręs kabinete, jis
turi turėti idėjų, vizijų, įvertinti rizikas, prisi-
imti atsakomybę. Todėl jauniems savo kole-
goms labiausiai linkėčiau kantrybės, drąsos,
ryžto ir kūrybiškumo.

*Ko mero pareigos verčia atsakyti jas einan-
čiam asmeniui, jo šeimai?*

Merui tenka pamiršti darbo valandas, o
dažnai ir savaitgalius. Mokėti iškęsti kritiką,
net tada, kai ji nepagrįsta. Kantriai atsakinėti į
nepatogius klausimus. Viso to įpareigoja viešo
asmens statusas.

Žmonės, ypač jauni, yra reiklūs: jie nori
gerovės čia ir dabar. Dažniausiai nesigilina į tai,
kokios yra realios galimybės, ką gali savival-
dybė, o ko negali.

Merui tenka labai daug bendrauti, visus
išklausti, ieškoti sprendimų sudėtingose
situacijose. O grįžtamasis ryšys ne visada
būna toks, kokio norėtumėsi. Nekonstruktyvios
diskusijos sekina. Būna ir atvirkščiai, kai iš ren-
ginių ar susitikimų su bendruomenėmis grįžtu
pasisėmęs jėgų. Labiausiai žavi Kauno rajono
žmonių pilietiškumas, iniciatyvos, noras kurti
gražesnę aplinką, gebėjimas susitelkti nelai-
mės atveju. Tokie momentai mane įkvepia,
suteikia naujų jėgų.

Nepaisant didelio užimtumo, stengiuosi
nepamiršti šeimos: palaikyti ryšį su sūnumis,
anūkais, aplankyti mamą. Atokvėpį randu
kartu su žmona Aurelija būdamas gamtoje,
mindamas dviratį, keliaudamas.

*Galima sakyti, esate Kauno rajono vaikas. Čia
gimėte, augote, su Kauno rajonu susijusi ir Jūsų*

*darbinė veikla. Kuo Jums ypatingas šis rajonas ir
kokie pokyčiai labiausiai malonina širdį?*

Gimiau ir augau Zapyškyje – nedideliame
miestelyje, turinčiame nuostabią gamtą ir įdo-
mią istoriją. Tai knygnešių, partizanų, laisvės
kovotojų kraštas. Mano senelis buvo profes-
ionalus žvejas. Visa tai paliko ryškų pėdsaką
mano gyvenime.

Kauno rajonas yra unikalus savo bendruo-
menėmis, išskirtiniais renginiais, šventėmis,
o svarbiausia – savo žmonėmis. Žymiausių
kraštiečių atminimą stengiamės įamžinti.
Kluoniškių kaime gimusio fotomenininko
Antano Sutkaus garbei pastatėme lauko gale-
riją, apie kurią kalbama ne tik Lietuvoje, bet ir
Europoje. Netrukus minėsime garsaus parti-
zano Vytauto Balsio 100-ąsias metines.

Savo pėdsaką Obelynėje paliko gamtininkas
Tadas Ivanauskas, Raudondvaryje – lietuviš-
kos klasikinės muzikos pradininkas Juozas
Naujalis. Daug žinomų valstybės veikėjų, rašy-
tojų, menininkų gyveno Garliavoje, Vilkijoje,
Čekiškėje, kitose pakauinės vietose. Istorija,
kultūra, paveldas yra pamatiniai dalykai. Tačiau
lygiai taip pat svarbu matyti dabartį ir ateitį.

Šiandien Kauno rajono bendruomenę
sudaro daugiau kaip 112 tūkstančių gyventojų.
Tai jaunas, veržlus, sparčiai augantis kraštas.
Karmėlavos seniūnijoje turime vieną spar-
čiausiai besivystančių Baltijos šalyse Laisvąją
ekonominę zoną.

Kauno rajone klesti žemės ūkis, noriai inves-
tuoja verslas, kuriasi ir gausėja jaunos šeimos.
Kulautuvos, Kačerginės ir Zapyškio kurortinėje
teritorijoje tūkstančiai dviratininkų, pėsčiųjų,
šeimų leidžia laisvalaikį. Visa tai yra ženklai,
rodantys, kad mūsų krašte kuriamas geros
sąlygos gyventi, dirbti, steigti ir plėtoti verslus
ir tuo pačiu tai – mūsų komandos, dirbančios
Kauno rajono žmonėms, įvertinimas.

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT-11347 Vilnius,
el. p. info@savzinios.lt, interneto svetainė www.savzinios.lt
Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Girklys, tel. 8685 39452,
Facebook savzinios leva Cataldo, cataldoieva@gmail.com

Spausdina UAB Lietuvos ryto spaustuvė
Gedimino pr. 12A, LT-01103 Vilnius
Tiražas 2000 egz.
ISSN 1392–2467

Mūsų partneriai
STRUCTUM
Mano Kraštas

Nuo 1977 metų iki 2006-ųjų dirbote švietimo srityje: ir mokytoju, ir mokyklos direktoriumi, ir švietimo skyriaus vedėju. Ir vėlesnės pareigos neleido atitrūkti nuo švietimo rūpesčių. Ką manote apie Lietuvos švietime vykusius ir vykstančius pokyčius? Kokia tų pokyčių įtaka visuomenės išsilavinimui, regionų plėtrai?

Švietimas yra itin jautri sritis, nes ji susijusi su mūsų jaunąja karta. Todėl darydami pokyčius, turime matyti sparčiai besikeičianti pasaulį ir stengtis geriau suprasti vaikus.

Teigiamai vertinu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pastangas diegti STEAM ir kitus šiuolaikinius ugdymo modelius. Tai ypač svarbu mokantis pasaulio pažinimo, gamtos mokslų, matematikos, kalbų. Technologijos padeda vizualiai pateikti informaciją, sukurti aplinką, kurioje vaikas vienu metu geba ir mokytis, ir veikti: ugdyti analitinį mąstymą, atsekti priežasties ir pasekmės ryšį, efektyviai dirbti komandoje, taisyti klaidas.

Gerai, kad skatinamas mokyklų bendradarbiavimas, dalijimasis patirtimi ir sukurtais intelektualiais bei infrastruktūros resursais.

Džiaugiuosi, kad Kauno rajono mokyklos sparčiai žengia šiuo keliu. Esame pasiryžę modernizuoti visas mokyklas, kad visi vaikai turėtų sąlygas ugdytis šiuolaikinėse aplinkose. Tikiuosi, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ projektas pasitarnaus ugdymo kokybei gerinti.

Šiek tiek nerimo kelia mažųjų gimnazijų situacija. Ministerija nustatė minimalų leistiną mokinių skaičių, o atitolusiose seniūnijose vaikų mažėja. Manau, kad kiekvieną situaciją reikėtų vertinti atskirai ir jautriai.

Pavyzdys – Piliuonos gimnazija, kurioje pavyko sukurti šiuolaikines aplinkas ir pasiekti gerų rezultatų. Čia mokosi ne tik

Kauno rajono Mastaičių baseinas.

Kauno rajono moksleiviai, bet ir būrelis Prienų savivaldybėje esančios Pakuonio gyvenvietės vaikų. Kita artimiausia gimnazija yra tik Kauno mieste, tad iki jos tektų važiuoti daugiau kaip 30 kilometrų.

Kitas iššūkis – užtikrinti visuotinę ikimokyklinį ugdymą visiems vaikams iki dviejų metų. Per vieną kadenciją sukūrėme daugiau kaip 2 300 naujų vietų darželinukams, tačiau su didžiuliais augimo tempais suspėti labai sunku.

Iki 2024 metų bendrojo ugdymo mokyklos turės priimti mokyti visus vaikus, taip pat ir turinčius negalią. Daug kalbama apie universalų ugdymo dizainą, tačiau neaišku ar visi mokytojai jam pasiruošę. Iki šiol Lietuvoje mokytojai buvo pripratę orientuotis į konkurencinę aplinką, daugiau dėmesio skirdami gabesniems vaikams. Dabar daugiau dėmesio reikės kiekvienam vaikui.

Siekiant sėkmingai integruoti neįgaluosius, reikės daugiau pedagogų. Vaikas su negalia privalo turėti šalia žmogų – tokį, kuris išmano apie negalią ir žino kaip veikti. Tai – dideli iššūkiai, kuriems reikia pasiruošti.

Beveik 20 metų jau atiduoti savivaldai. Joje irgi nemažai pokyčių. Kaip naujosios kadencijos savivaldos veikla atrodo sukauptos patirties kontekste? Tie pokyčiai stiprina savivaldą ar ją silpnina?

XIX a. JAV demokratines institucijas tyrinėjęs Alexis de Tocqueville'is rašė, kad tauta pajėgi sukurti demokratinio valdymo sistemą, tačiau be savivaldos institucijų ji negali turėti laisvės dvasios. Savivalda yra demokratinės valstybės pamatas, kuris turi būti nuolat plėtojamas. Vienas svarbiausių būdų – gyventojų įtraukimas priimanč sprendimus. Tai darome dalyvaujamojo biudžeto pagalba, kai gyventojai siūlo aplinkos sutvarkymo projektus, o savivaldybė skiria lėšų ir juos įgyvendina.

Visus svarbesnius darbus stengiamės išdiskutuoti su gyventojais. Mokykla, darželis, parkas, dviračių takas – kiekvieną projektą aptariame su vietos bendruomenėmis.

Gatvių asfaltavimo ir remonto eiliškumą sudaro gyventojų renkami seniūnaičiai, savivaldybės taryba tik patvirtina jų teikiamus projektus. Kas dvejus metus vykdomo socio-

PROJEKTAS TAPO PAVYZDŽIU KITOMS ŠALIMS

Edmundas MALIŠAUSKAS

Kauno rajone įgyvendintas mokyklų projektas pelnė Jungtinių Tautų apdovanojimą. „Parsivežame pirmą kartą mūsų regionui skirtą Jungtinių Tautų organizacijos (JTO) apdovanojimą! Kauno rajono savivaldybėje įgyvendintas mokyklų viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) projektas tapo pavyzdžiu kitoms šalims“, – tvirtino vienas šio projekto partnerių Šarūnas Stepukonis.

Apdovanojimas įteiktas gegužės pradžioje Atėnuose vykusiame tarptautiniame VPSP forume. JTO Ekonomikos komisija Europai (UNECE) projektą apdovanojo už aplinkosaugos tvarumą, poveikio aplinkai atsparumą ir galimybę atkartoti kitur.

„Pastarasis ypač svarbus, nes įkvėpėm ne tik dar tris Lietuvos savivaldybes, ne tik kitas šalis panaudoti mūsų gerąją praktiką, bet ir patys norime toliau kartoti, daryti geriau, panaudoti išmoktas pamokas. Kitą kartą forume būsimė jau su Bučoje (Ukraina) vystomu mokyklos projektu, kuris taps dar didesniu įkvėpimu“, – tvirtino Š. Stepukonis.

Kauno rajono meras Valerijus Makūnas prisiminė, kad, siekdamas paspartinti naujų švietimo ir sporto paskirties objektų statybą, savivaldybė ieškojo įvairių finansavimo būdų. Vienas jų – viešojo ir privataus sektorių partnerystės modelis, leidžiantis statyti išsimokėtinai.

Kauno rajonui gegužės pradžioje Atėnuose įteiktas Jungtinių Tautų apdovanojimas.

2020 metais pasirašyta sutartis su didžiausiu Baltijos šalyse privataus fondų valdytoju „BaltCap“ fondu „BaltCap Infrastructure Fund“ leido Kauno rajono savivaldybei per palyginti trumpą laiką modernizuoti Mastaičių baseiną, pastatyti Mastaičių pradinę mokyklą su vaikų darželiu, rekonstruoti Zapyškio pagrindinę ir Kačerginės pradinę mokyklas, prie jų pastatyti šiuolaikines sporto sales. Darbus atliko statybų bendrovė „Conres“.

Savivaldybė svarsto galimybes taikyti VPSP modelį statant naujas ugdymo įstaigas.

Pagal šį modelį įgyvendinamas gatvių apšvietimo modernizavimo projektas.

logines apklaudas, kurios atskleidžia gyventojų pasitenkinimą viešosiomis paslaugomis, parodo spręstinas problemas.

O problemų savivaldoje labai daug ir jos betarpiškai susijusios su žmonių gyvenimo kokybe. Kartais Seimas priima įstatymus, kuriais savivaldai priskiria tam tikras funkcijas, tačiau stinga poįstatyminių aktų ir lėšų, kad tai būtų galima įgyvendinti.

Esama ir gerų pavyzdžių. Matome, kad Savivaldybių infrastruktūros įstatymas padeda sukaupti daugiau lėšų ir darniau vystyti plėtrą, kurią iki šiol buvo labai sunku suvaldyti.

Norėtųsi didesnio centrinės valdžios įsitraukimo sprendžiant švietimo, kelių infrastruktūros problemas. Tai ypač aktualu augančioms žiedinėms savivaldybėms.

Ką manote apie regioninę politiką ir regionų plėtrą?

Vykstant globalizacijos procesams didėja gyventojų mobilumas, aktyvėja vidinė migracija, todėl daugėja iššūkių savivaldai, vis didesni vaidmenį įgauna regionų savivaldybių bendradarbiavimas.

Džiugu, kad šias opias problemas mato ir Prezidentas Gitanas Nausėda, kuris kalba apie būtinybę regionams skirti daugiau dėmesio, savarankiškumo.

Deja, Lietuvoje savivalda yra labai netolygi: vienokia situacija Vilniuje, didmiesčiuose, kurortuose, kitokios problemos kamuoja žiedines arba mažąsias savivaldybes. Manau, kad jas būtų lengviau spręsti konsoliduojant regioninių savivaldybių išteklius, kooperuojantis, tarantis, bendradarbiaujant.

Kauno rajonas yra žiedinė savivaldybė, juosiantį antrą pagal dydį šalies miestą. Ką manote apie dviejų savivaldybių bendradarbiavimo galimybes ir ar pakankamai jos išnaudojamos?

Žiedinės savivaldybės nėra unikalūs, tik Lietuvai būdingas reiškinys. Pavyzdžiui, Vokietijoje, Čekijoje, Lenkijoje – šalyse, su kurių savivaldybėmis bendradarbiaujame – tokių labai daug ir niekas neskuba jų naikinti, nes dažniausiai jos klesti.

Žmonės dažnai nežino, kur prasideda ir baigiasi savivaldybių ribos, jiems svarbu, kaip keičiasi jų gyvenimo kokybė. Dar svarbu, kad kultūros, švietimo, medicinos ir kitas paslaugas gautų arti gyvenamosios vietos, kad senjorams nereikėtų važiuoti dešimtis kilometrų į polikliniką ar biblioteką, o vaikams – į mokyklą. Juk ne tik megapolių, bet ir nedidelių miestelių, kaimų gyventojai nori kokybiškų paslaugų.

Pažangios Europos šalys jau seniai įrodė, kad viešųjų paslaugų teikimas neįmanomas be kaimyninių savivaldybių partnerystės. Savivaldybės ne diskutuoja dėl administracinių ribų, o konsoliduoja materialinius ir finansinius išteklius, sudaro sutartis, pagal kurias atsiskaito už suteiktas paslaugas. Su Kauno miestu turime labai daug sąlyčio taškų, todėl džiaugiuosi, kad einame šiuo keliu.

Su Kauno meru Visvaldu Matijošaičiu ir jo komandos nariais nuolat susitinkame ir apie tai diskutuojame.

Kartu jau esame nuveikę nemažai darbų. Ir tai ne vien dviračių jungtys. Sėkmingai veikia abiejų savivaldybių įkurta viešoji įstaiga „Kauno tvirtovė“, kartu dalyvavome projekte „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“.

Balandžio gale su Kauno miesto savivaldybe pasirašėme bendradarbiavimo sutartis dėl ikimokyklinio ugdymo įstaigų lankymo bei viešojo transporto paslaugų kompensavimo. Jomis sutarėme gerinti susisiekimą tarp savivaldybių, plėsti maršrutus bei suvienodinti vaikų priėmimo į darželius sąlygas.

Numatyta, kad Kauno miesto savivaldybė, esant laisvų vietų darželiuose, pirmumo teise priims į ikimokyklinio ugdymo įstaigas auklėtinius iš Kauno rajono. Analogiškos sąlygos galios ir miesto gyventojų atžaloms pas mus. Nuo Rugsėjo 1-osios abiejose savivaldybėse įsigalios ir suvienodinta darželinukų ugdymo išlaidų kompensavimo sistema.

Transporto paslaugų srityje taip pat judame į priekį. Papildomai bus pratęsti 23 miesto reguliaraus susisiekimo maršrutai. Juose veiks vieninga keleivių informavimo sistema ir keleivių simpatijas jau pelnęs elektroninis bilietas „Žiogas“.

Kauno rajono savivaldybė savo ruožtu kompensuos išlaidas, susijusias su Kauno miesto viešojo transporto maršrutais šiose teritorijose. Jų dažnis, grafikai bei šių korekcijos bus derinami tik bendru abiejų savivaldybių sutarimu, kaskart numatant tam reikiamus asignavimus biudžetuose.

Gražių partnerystės pavyzdžių turime ir su Jonavos, Birštono, Prienų, kitomis kaimyninėmis savivaldybėmis. Tikiu, kad ateityje bendradarbiavimas bus dar glaudesnis ir atneš naudos visiems mūsų regiono gyventojams.

Kokį Kauno rajoną norėtumėte matyti kadencijos pabaigoje?

Pirmiausiai sieksiu, kad visos Kauno rajono ugdymo įstaigos būtų modernizuotos, šiuolaikinės ir konkurencingos, kad visiems vaikams pakaktų vietų darželiuose.

Turime suprojektavę ne vieną darželį, mokyklą, stadioną. Tikiu, kad Kauno rajono gyventojai galės patogiau keliauti į darbą ir namus, bus daugiau ekologiško transporto. Įgyvendindami žaliąjį kursą pasitelksime saulę, vėją ir kitus atsinaujinančius energijos šaltinius.

Daugiau parkų, dviračių takų, sporto aikštynų, socialinių, medicinos paslaugų – viso to reikia, kad gerėtų mūsų krašto žmonių gyvenimo kokybė. Esame veržli, kūrybinga bendruomenė, todėl tikiu, kad Kauno rajonas su savo pasiekimais ir iniciatyvomis ir toliau bus matomas tarp kitų šalies savivaldybių.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Edmundas Mališauskas

- ♦ V. Makūnas gimė 1955 m. spalio 29 d. Kauno rajone, Zapyškyje.
- ♦ Baigė Zapyškio pagrindinę mokyklą. 1974 m. vidurinį išsilavinimą įgijo Kačerginės mokykloje. Mėgo sportą, todėl tais pačiais metais įstojo į Lietuvos kūno kultūros akademijos Pedagogikos fakultetą. 1978 m. jį baigė ir įgijo kūno kultūros dėstytojo specialybę.
- ♦ Jaunystėje užsiiminėjo akademinio irklavimo, yra tapęs laivų modelių lenktynių Lietuvos čempionu.
- ♦ Dar negavęs aukštojo mokslo diplomo pradėjo dirbti Kauno rajono Noreikiškių vidurinėje mokykloje. Iki 2006 m. dirbo Kauno rajono švietimo srityje: buvo Kačerginės ir Noreikiškių vidurinių mokyklų direktorius, Kauno rajono švietimo skyriaus inspektorius, 2000–2006 m. – vedėjas.
- ♦ 2003 m. Šiaulių universitete įgijo edukologijos magistro kvalifikacijos laipsnį.
- ♦ 2006 m. pradėjo dirbti Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriumi. 2007, 2011 ir 2015 ir 2019 m. buvo išrinktas Kauno rajono savivaldybės meru.
- ♦ V. Makūnas yra apdovanotas aukščiausiu Lietuvos pramonės, prekybos ir amatų rūmų apdovanojimu „Darbo žvaigždė“ (2014 m.); Lietuvos pramoninkų konfederacija (LPK) už nuopelnus atkuriant kultūros paveldą, partnerystę su verslu, iniciatyvas kuriant darbo vietas ir gerosios patirties sklaidą nacionaliniu mastu įteikė V. Makūnui aukščiausią apdovanojimą – V. A. Graičiūno skulptūrinį portretą ir aukso medalį (2015 m.); Lietuvos savivaldos riterio krivulė (2016 m.); Krašto apsaugos ministerijos medalis „Už nuopelnus“ (2016 m.) – už istorinės atminties įamžinimą ir jaunimo patriotinių iniciatyvų skatinimą. Lietuvos kultūros centrų asociacijos apdovanojimas „Auksinis feniksas“ už geriausią kultūros politiką (2022 m.).
- ♦ 2022 už kartu įgyvendintus projektus, sporto rėmimą ir sporto infrastruktūros kūrimą V. Makūnui suteiktas Lietuvos sporto universiteto Garbės daktaro vardas.
- ♦ V. Makūno vadovaujama Kauno rajono savivaldybė pagal Lietuvos savivaldybių indeksą tarp 54-ių mažųjų savivaldybių penkis kartus (2011, 2013, 2014, 2015, 2016 m.) pripažinta geriausia, o 2012, 2017 ir 2018 ir 2019 m. užėmė antrą vietą.
- ♦ Pomėgiai: sportas, kelionės, dekoratyvinių augalų auginimas.

NIJOLĖ DIRGINČIENĖ: „ŽMONIŲ PALAIKYMĄ LEMIA NUVEIKTI DARBAI“

**Patirtimis, einant mero pareigas, dalijasi
Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė.**

Nijolei Dirginčienei po priesaikos jau penktą kartą buvo uždėtos merės regalias.

Gerb. mere, šiose pareigose, jei teisingai suskaičiavau, dirbate 15 metų. Kaip apibūdintumėte laiką, einant mero pareigas?

Tai – didelių darbų, didelių iššūkių, atsakomybės prieš savivaldybės žmones, strategijų ir planų kūrimo metai. Per šį laiką įgyta daug reikšmingos patirties: komandos formavimo, tarptautinio bendradarbiavimo ir atstovavimo, savivaldos ir verslo sinergijos.

Savivaldybėje pradėjote dirbti administracijos direktore 2005 metais, vėliau, nepaisant trumpos pertraukos, einate merės pareigas. Kokie motyvai atvedė į savivaldą ir skatino rinkimų kovoje varžytis dėl šių pareigų?

Birštone gyvenu ir dirbu daugiau nei 40 metų, per šį laiką užmezgau glaudų ir pagarbų ryšį su vietos bendruomene, žinau jų lūkesčius, problemas ir džiaugsmus. Mažoje savivaldybėje visi esame lyg viena šeima, todėl nuoširdus rūpestis kiekvieno birštoniečio gerove, noras puoselėti šį kraštą, kurti apčiuopiamus rezultatus, kuriais galėtų mėgautis kiekvienas birštonietis ar kurorto svečias. Tai ir paskatino toliau siekti mero pareigų.

Šioms pareigoms, manau, tinkamos ir mano asmeninės savybės: orientacija į kokybę, užsiibrėžtų tikslų įgyvendinimas, atsakingumas, pareigingumas ir reiklumas sau bei kitiems. Apsisprendimui svarios įtakos turėjo ir prieš pirmąją mano kadenciją buvęs Birštono savivaldybės vizijos sąstingis, kai kurorto augimas sustojo, reikėjo skubių ir reikšmingų permainų. Norėjau ir galėjau jų imtis, tai pastebėjo partijos bičiuliai bei tuometinės Birštono savivaldybės tarybos nariai, kurie patikėjo kurorto vairą man.

Kokie ryškiausiai Birštono pokyčiai saugomi Jūsų, kaip merės, atmintyje?

Visada su džiugesiu prisimenu didžiausius Birštono pokyčius: vietoje senų, apleistų pastatų kilo naujos sanatorijos, SPA centrai, viešbučiai ir maitinimo įstaigos. Šiam proveržiui impulsą davė „Eglės“ sanatorija, pirmuosius lankytojus priėmusi prieš dešimtmetį, 2013-aisiais. Įsimintinas ir „Vytautas Mineral SPA“ pastato prikėlimas naujam gyvenimui, viešbučių, daugiabučių namų atnaujinimo darbai.

Taip pat gražėjo ir buvo kuriami nauji parkai, skverai, įkurtas išskirtinis S. Kneipo sodas, atspindintis vieną iš Birštono išskirtinumų – kūno ir sielos harmoniją.

Nuo ko priklauso mero veiklos sėkmė?

Jau penktajai kadencijai esu išrinkta Birštono savivaldybės mere. Esu įsitikinusi, kad žmonių palaikymą lemia nuveikti darbai (pavyzdžiui, 2019 m. savivaldos rinkimų programa įvykdyta 100 proc.), atsakingumas, gyventojams kylančių problemų išklausymas ir jų sprendimas – mano kabineto durys visada atviros birštoniečiams. Taip pat esu subūrusi patikimą, kompetentingą komandą, kuri padeda siekti maksimalių rezultatų Birštono gyventojų kokybiškam gyvenimui užtikrinti.

Netrumpa darbo savivaldoje patirtis leidžia vertinti joje vykstančius pokyčius. Ką manote apie Vietos savivaldos įstatymo pakeitimus, įsigaliojusius maždaug prieš mėnesį: privalumai ir nerimą keliančios nuostatos?

Apie Vietos savivaldos įstatymo pakeitimus dar sunku spręsti: kol kas kyla įvairių neišskumų. Su kolegomis merais nemažai diskutuojame šia tema, vertiname pokyčius, dalijamės patirtimi, kaip savo savivaldybėse taikome naująją įstatymo redakciją. Įstatymas, manau, dar bus keičiamas, tobulinamas – patirtis rodo, kad kai kuriuos jo punktus galima interpretuoti, užuot supratęs vienareikšmiškai.

Merams suteikta dar daugiau atsakomybių: jiems tapus vykdomąja valdžia, padaugėjo darbų, kurių vadovaujant savivaldybei ir taip buvo gausu. Kita vertus, visos pradžios nebūna lengvos, tad tik darbas vadovaujantis naująja Vietos savivaldos įstatymo redakcija ir laikas atskleis visus trūkumus ir privalumus.

Jūsų manymu, kas lemia, kad Lietuvoje per mažai pasitikėjimo tarp centrinės valdžios ir savivaldos?

Ilgus metus centrinė valdžia riboja savivaldos savarankiškumą. Savivaldybės turėdavo (dažnu atveju vis dar tebeturi) savo tiesioginę veiklą kaupti Seimo priimtų įstatymų, o ne gyventojams tiesiogiai reikalingų sprendimų priėmimo link. Taip pat dėl savivaldos finansinio savarankiškumo ribojimo sudėtinga buvo planuoti ir kryptingai įgyvendinti ilgalaikius investicinius projektus.

Po ilgų Lietuvos savivaldybių asociacijos diskusijų ir darbų 2022 m. pabaigoje šalies prezidentas Gitanas Nausėda pasirašė Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo pataisas, atversiančias galimybių savivaldybėms lanksčiau skolintis Europos Sąjungos bei kitų tarptautinių institucijų finansuojamiems projektams.

Įveikus 300 bokšto laiptelių, lankytojas atsiveria ypatingas gamtos reiškiny – didžiausios Lietuvos upės – Nemuno – kilpos.

Džiugu, kad centrinė valdžia pagaliau parodė pasitikėjimą savivalda. Dar džiugiau, kad savivaldybės nuo šiol gali vykdyti dar daugiau viešųjų investicijų, o tai pagerins viešųjų paslaugų kokybę gyventojams bei regionų patrauklumą. Žinoma, dar norėtume, kad planuojant valstybės biudžetą būtų atsižvelgiama

į nuolat augančias savivaldos išlaidas, dėl kurių gali nukentėti viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas – norėdamos subalansuoti savo biudžetus savivaldybės priverstos ko nors atsakyti. O kaip nuspėti, kam neskirti lėšų: vaikų darželio reikmėms ar svarbaus kelio remontui, kai abu dalykai kritiškai svarbūs.

Atrodo, tiek daug žadėjusi regioninė politika taip ir nejuda link savivaldybių puoselėjamų lūkesčių, Jūsų manymu, kodėl?

Turėjome labai daug lūkesčių dėl savarankiškumo ir lėšų. Vis tik kai kurios ministerijos nenori paleisti iš savo „glėbio“ savivaldybių – jomis nepasitiki, rengia įvairius aprašus, taisykles, biurokratinės procedūros trunka gerokai per ilgai. Europos Sąjungos finansavimo laikotarpis prasidėjo 2021 m. Dabar jau 2023-iejį, tačiau nė vienam projektui finansavimo dar negavome.

Kokį Birštoną norėtumėte matyti kadencijos pabaigoje?

Birštonas nuolat keičiasi, gražėja, yra didelių kokybinių pokyčių kelyje. Po ketverių metų Birštoną matau kaip naujų galimybių, tarptautinio turizmo ir unikalių sveikatos paslaugų karališkąjį kurortą, kuriame ateitį kuria sveika, sumani ir darni bendruomenė. Tokia vizija numatyta ir Strateginiame plėtros plane iki 2030 m. Įsivaizduoju investuotojams patrauklią savivaldybę be apleistų pastatų (daugelio

jų konversija į gyvenamuosius namus, viešbučius, konferencijų centrus ir kt. jau sėkmingai vyksta), matau įveiklintą kairįjį Nemuno krantą, kurį su pagrindine miesto dalimi jungia modernus dviratininkų ir pėsčiųjų tiltas, centrinėje miesto aikštėje čiurlenančią fontaną, išplėtoti dviračių takų tinklą, įrengti jungtis su Prienų, Alytaus rajonais, planuoti ir įrengti daugiau išskirtinių, tvarių, bet tuo pačiu modernių paslaugų kurorte.

Kita mintis – pagerėjusi demografinė situacija, daugiau jaunų šeimų, kurios čia noriai kuriasi dėl patrauklių gyvenimo ir darbo sąlygų. Taip pat neabejoju, kad po šios kadencijos Birštonas bus visame pasaulyje žinomas, pripažintas, konkurencingas sveikatinimo ir sveikatingumo kurortas.

Ir pabaigai, ką patartumėte savo kolegoms – merams, ypač tiems, kurie pirmą kartą tapo merais?

Palinkėčiau kuo daugiau bendrauti su savo savivaldybių gyventojais, išgirsti ir negailint pastangų išpildyti jų lūkesčius. Suburti stiprias profesionalų komandas, kuriomis pasitikėtų tiek meras asmeniškai, tiek kiekvienas vietos gyventojas. Mokyti iš labiau patyrusių, neužmigti ant laurų, tobulėti ir, svarbiausia, išlikti žmogumi.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Eglė Kėvalaitė-Mačionė

5 ŽINGSNIAI SIEKIAMYBĖS LINK

Balandžio pabaigoje Birštono kurhauze vyko Lietuvos sveikatinimo turizmo forumas „Lietuva Sveikatinimo turizmo žemėlapyje. 5 žingsniai siekiamybės link“. Jame kalbėta apie kurortų ir kurortinių teritorijų svarbą Lietuvos ekonomikai, turizmo statistiką ir kylančius iššūkius sėkmingesniame darbu.

Birštonas garsėja kokybišku sanatoriniu kurortiniu gydymu, puikiai tvarkoma kurortų ir kurortinių teritorijų infrastruktūra, leidžiančia sveikatinimą derinti su poilsiu. Vis daugiau dėmesio ir pastangų skiriama sveiko gyvenimo filosofijos, sveiko senėjimo įgyvendinimui, kurortologiniams moksliniams tyrimams.

Į forumą susirinko turizmo vystymo, sveikatinimo ir sveikatingumo sektoriaus ekspertai – tyrėjai ir praktikai. Pranešimus skaitė Lietuvos kurortų asociacijos prezidentė, Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė, Nacionalinės sanatorių ir reabilitacijos įstaigų prezidentas, „Eglės sanatorijos“ generalinis direktorius Artūras Salda, Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Slaugos katedros docentė, šeimos gydytoja doc. dr. Lolita Rapolienė, Lenkijos medicinos turizmo tyrimų ir plėtros instituto prezidentė dr. Anna Białk-Wolf.

Kaip kertiniai pagrindai, kurie padėtų Lietuvai tapti konkurencinga sveikatinimo turizmo šalimi, pasak pranešimus skaičiusių ir diskusijoje įžvalgomis besidalijusių ekspertų nuomone, yra šie:

Lietuvos Respublikos Kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymo įstatymo projekto priėmimas; Susisiekiimo su Lietuva gerinimas; Kurortologinių mokslinių tyrimų įgyvendinimo sistemos sukūrimas; Gamtinių gydomųjų veiksnių teisinio reglamentavimo įtvirtinimas; Pakankamo sveikatinimo ir sveikatos priežiūros srities

specialistų parengimo užtikrinimas; Turizmo, kaip svarbaus ekonomikos sektoriaus įtvirtinimas ir įtraukimas į prioritetines Lietuvos ūkio šakas.

Konferencijoje pateiktų pasiūlymų pagrindu bus parengtas jungtinis kreipimasis.

Parengta pagal savivaldybės ir Lietuvos kurortų asociacijos inf.

AKMENĖS r.

VITALIJUS MITROFANOVAS

Gimęs 1971 05 01. Inžinierius mechanikas, teisės mokslų magistras. Meru išrinktas šeštą kartą. LSA viceprezidentas 2019–2023. Lietuvos socialdemokratų partija.

ALYTAUS m.

NERIJUS CESIULIS

Gimęs 1981 05 06. Įmonių valdymo magistras. Meru išrinktas antrą kartą. „Metų populiariausias 2019“, Poltavos regiono (Ukraina) tarybos už paramą apdovanotas „Garbės ženklų“. Lietuvos socialdemokratų partija.

ALYTAUS r.

RASA VITKAUSKIENĖ

Gimusi 1983 09 24. Teislininkė. Alytaus miesto savivaldybės administracijos Viešųjų pirkimų skyriaus vedėja 2017–2023 m. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“.

ANYKŠČIŲ r.

KĘSTUTIS TUBIS

Gimęs 1960 06 23. Teislininkas. Policijos departamento Generalinis komisaro pavaduotojas 2004–2008 m. Rajono meras 2015–2019 m. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

BIRŠTONO sav.

NIJOLĖ DIRGINČIENĖ

Gimusi 1957 09 12. Mokytoja metodinė, vadybos ir verslo administravimo magistrė. Mere išrinkta penktą kartą. „Auksinės krivulės“ riterė 2018. Lietuvos socialdemokratų partija.

BIRŽŲ r.

KĘSTUTIS KNIZIKEVIČIUS

Gimęs 1990 06 11. Visuomenės sveikatos specialistas. Savivaldybės Socialinės paramos skyriaus vedėjas 2017–2022. Lietuvos socialdemokratų partija.

DRUSKININKŲ sav.

RIČARDAS MALINAUSKAS

Gimęs 1965 04 22. Termofikacijos inžinierius. Meru išrinktas septintą kartą. 2004 m. Apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi. „Auksinės krivulės“ riteris 2015. Politinis komitetas „Už Druskininkus“.

ELEKTRĖNŲ sav.

GEDIMINAS RATKEVIČIUS

Gimęs 1977 09 19. Advokatas, teisės magistras. Savivaldybės metų tarnautojas 2018. Nuo 2000 m. dirbo savivaldybės administracijoje teisininku, padalinio vadovu, administracijos direktoriumi. Liberalų sąjūdis.

IGNALINOS r.

LAIMUTIS RAGAIŠIS

Gimęs 1964 09 20. Veterinarijos gydytojas. Mero pavaduotojas 2016–2019 m. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Rokiškio skyriaus vedėjas-valstybinis veterinarijos inspektorius 2019–2023. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

JONAVOS r.

MINDAUGAS SINKEVIČIUS

Gimęs 1984 06 20. Teislininkas. Rinkodaros ir vadybos magistras. Socialinių mokslų daktaras. Meru išrinktas trečią kartą. Ūkio ministras 2016–2017 m. LSA prezidentas 2019–2023 m. Lietuvos socialdemokratų partija.

JONIŠKIO r.

VITALIJUS GAILIUS

Gimęs 1969 07 31. Teisės ir policijos veiklos magistras. Vidaus tarnybos generolas. Meru išrinktas antrą kartą. 2009 m. apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi. Liberalų sąjūdis.

JURBARKO r.

SKIRMANTAS MOCKEVIČIUS

Gimęs 1965 12 18. Inžinierius mechanikas, teisės magistras. Meru išrinktas trečią kartą. 2020 m. apdovanotas Lietuvos eilinio savanorio Ruvino Būno vardo premija už rūpestį puoselėjant žydų kultūros paveldą. Nepartinis. Išsikėlė pats.

KAIŠIADORIŲ r.

ŠARŪNAS ČESNA

Gimęs 1981 07 28. Autotransporto inžinierius. Kaišiadorių miesto centro bendruomenės pirmininkas. *Voluntarius.lt* savanoris-gelbėtojas. Laisvės partija.

KALVARIJOS sav.

NERIJUS ŠIDLAUSKAS

Gimęs 1978 07 28. Kūno kultūros mokytojas, futbolo treneris. Politinis komitetas „Siekime kartu“.

KAUNO m.

VISVALDAS MATIJOŠAITIS

Gimęs 1957 04 14. Inžinierius mechanikas. Meru išrinktas trečią kartą. 2007 m. apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi, 2018 m. – Nyderlandų Karalystės Oranijėčių-Nasau Didžiojo Karininko ordinu. Politinis komitetas „Vieningas Kaunas“.

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ MERAI 2023

KAUNO r.

VALERIJUS MAKŪNAS

Gimęs 1955 10 29. Edukologijos magistras. Meru išrinktas penktą kartą. Už nuopelnus šalies verslui apdovanotas „Darbo žvaigžde“ ir aukso medaliu. „Aukšinės krivulės“ riteris 2016. Lietuvos socialdemokratų partija.

KAZLŲ RŪDOS sav.

MANTAS VARAŠKA

Gimęs 1979 05 26. Teisės mokslų daktaras. Meru išrinktas antrą kartą. Politinis komitetas „Jaunoji Kazlų Rūda“.

KELMĖS r.

ILDEFONSAS PETKEVIČIUS

Gimęs 1958 09 24. Žemės ūkio mechanizacijos inžinierius-mechanikas. Meru išrinktas antrą kartą. 2018 m. apdovanotas Garbės ženklu „Už nuopelnus Kelmės rajonui“. Partija „Laisvė ir teisingumas“.

KĖDAINIŲ r.

VALENTINAS TAMULIS

Gimęs 1964 09 27. Agronomas. Meru išrinktas antrą kartą. 2020 m. įteiktas Ministro Pirmininko medalis „Už bendrą darbą Lietuvai“ ir konstruktyvų bendradarbiavimą stiprinant savivaldą. Lietuvos socialdemokratų partija.

KLAIPĖDOS m.

ARVYDAS VAITKUS

Gimęs 1963 05 11. Chemijos pramonės mašinų ir aparatų mechanikos inžinierius. VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos generalinis direktorius 2013–2019. „Profesijos riteris“ 2016. Politinis komitetas „Ištekimi Klaipėdai“.

KLAIPĖDOS r.

BRONIUS MARKAUSKAS

Gimęs 1960 11 05. Inžinierius elektrikas. Meru išrinktas antrą kartą. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

KRETINGOS r.

ANTANAS KALNIUS

Gimęs 1972 10 26. Vadybos ir verslo administravimo bakalauras. Meru išrinktas antrą kartą. Politinis komitetas „Kretingos kraštas“.

KUPIŠKIO r.

DAINIUS BARDAUSKAS

Gimęs 1965 06 05. Veterinarijos gydytojas, socialinio darbo magistras. Meru išrinktas trečią kartą. Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai.

LAZDIJŲ r.

AUSMA MIŠKINIENĖ

Gimusi 1986 05 01. Visuomenės sveikatos bakalaurė ir Cheminės inžinerijos magistrė. Žemės ūkio viceministrė 2018 m. Mere išrinkta antrą kartą. LSA viceprezidentė 2019–2023. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“.

MARIJAMPOLĖS sav.

POVILAS ISODA

Gimęs 1988 01 15. Vadybos magistras. Meru išrinktas antrą kartą. Lietuvos socialdemokratų partija.

MAŽEIKIŲ r.

RŪTA MATULAITIENĖ

Gimusi 1976 06 14. Pedagogė, vadybos ir viešojo administravimo magistrė. Lietuvos socialdemokratų partija.

MOLĖTŲ r.

SAULIUS JAUNEIKA

Gimęs 1963 08 04. Matematikas, pedagogas. Meru išrinktas antrą kartą. Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai.

NERINGOS sav.

DARIUS JASAITIS

Gimęs 1973 11 03. Pedagogas, edukologijos magistras. Meru išrinktas ketvirtą kartą. 2016 m. suteiktas Žaliųjų vietovių ambasadoriaus titulas. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“.

PAGĖGIŲ sav.

VAIDAS BENDARAVIČIUS

Gimęs 1970 08 28. Miškininkas. Viešojo administravimo magistras. Meru išrinktas antrą kartą. 2014 m. apdovanotas medaliu „Už nuopelnus Pagėgių kraštui“. Nusipelnęs aplinkosaugininkas. Liberalų sąjūdis.

PAKRUOJO r.

SAULIUS MARGIS

Gimęs 1975 09 06. Informatikos inžinierius. Meru išrinktas antrą kartą. Lietuvos socialdemokratų partija.

PALANGOS m. sav.

ŠARŪNAS VAITKUS

Gimęs 1975 11 17. Rekreacijos ir turizmo vadybos magistras. Meru išrinktas ketvirtą kartą. Asociacijos „Klaipėdos regionas“ pirmininkas, LSA viceprezidentas 2019–2023. Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai.

PANEVŽIO m.

RYTIS MYKOLAS RAČKAUSKAS

Gimęs 1959 09 25. Architektas. Meru išrinktas trečią kartą. Politinis komitetas „Atsinaujinajam Panevėžiui“.

PANEVŽIO r.

ANTANAS POCIUS

Gimęs 1961 12 30. Pramoninės ir civilinės statybos specialistas. Savivaldybės mero pavaduotojas 2011–2023. Lietuvos socialdemokratų partija.

PASVALIO r.

GINTAUTAS GEGUŽINSKAS

Gimęs 1961 12 21. Agronomas, teisės magistras. Meru išrinktas aštuntą kartą. „Metų kultūros politikas – 2018“, „Aukštinės krivulės“ riteris 2011. Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai.

PLUNGĖS r.

AUDRIUS KLIŠONIS

Gimęs 1964 05 15. Farmacijos provizorius. Meru išrinktas ketvirtą kartą. Sveikatos apsaugos ministro pavaduotojas 2010–2012 m. Apdovanotas Baltijos Asamblėjos medaliu. „Metų kultūros politikas“ 2021. Liberalų sąjūdis.

PRIENŲ r.

ALVYDAS VAICEKAUSKAS

Gimęs 1957 06 13. Mokslinis agronomas. Meru išrinktas ketvirtą kartą. Lietuvos socialdemokratų partija.

RADVILIŠKIO r.

KAZIMIERAS RAČKAUSKIS

Gimęs 1981 03 04. Maisto pramonės perdirbimo inžinierijos magistras. Lietuvos socialdemokratų partija.

RASEINIŲ r.

ARVYDAS NEKROŠIUS

Gimęs 1984 03 10. Energetikos inžinierius, technologijos mokslų daktaras. Seimo narys 2016–2023. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

RIETAVO sav.

ANTANAS ČERNECKIS

Gimęs 1959 10 13. Fizikos ir astronomijos mokytojas. Meru išrinktas septintą kartą. „Metų kultūros politikas – 2016“, „Aukštinės krivulės“ riteris 2015. Liberalų sąjūdis.

ROKIŠKIO r.

RAMŪNAS GODELIAUSKAS

Gimęs 1973 02 01. Teisės magistras. Meru išrinktas antrą kartą. Lietuvos socialdemokratų partija.

SKUODO r.

STASYS GUTAUTAS

Gimęs 1967 06 04. Elektros ir automatikos inžinierius, vadybos specialistas. UAB „Skuodo šiluma“ direktorius 2017–2023. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

ŠAKIŲ r.

RAIMONDAS JANUŠEVIČIUS

Gimęs 1973 05 01. Sporto bakalauras, Meno vadybos magistras, Šakių kultūros centro direktorius 2013–2020, geriausias kultūros centrų vadovas – „Aukštinės krivulės“ 2018. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

ŠALČININKŲ r.

ZDZISLAV PALEVIČ

Gimęs 1961 09 01. Pedagogas. Meru išrinktas penktą kartą. Kultūros ministerijos padėka už ilgametės pastangas išsaugojant reikšmingą Lietuvos kultūrinį paveldą. Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga.

ŠIAULIŲ m.

ARTŪRAS VIŠOCKAS

Gimęs 1968 01 19. Pedagogas. Meru išrinktas trečią kartą. Politinis komitetas Nepartinis sąrašas „Dirbame miestui“.

ŠIAULIŲ r.

ČESLOVAS GREIČIUS

Gimęs 1963 11 04. Veterinarijos gydytojas, viešojo administravimo specialistas. Savivaldybės mero pavaduotojas 2019–2022. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ MERAI 2023

ŠILALĖS r.

TADAS BARTKUS

Gimęs 1989 07 18. Mechanikos ir biomasės inžinierius. Savivaldybės mero pavaduotojas, administracijos direktorius, mero patarėjas 2019–2023. Politinis komitetas „Vardan Šilalės krašto“.

ŠILUTĖS r.

VYTAUTAS LAURINAITIS

Gimęs 1965 11 21. Istorikas, politologas. Meru išrinktas trečią kartą. Valstybės sienos apsaugos tarnybos apdovanojimas, „Už nuopelnus sienos apsaugos tarnybai“. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“.

ŠIRVINTŲ r.

ŽIVILĖ PINSKUVIENĖ

Gimusi 1975 06 21. Aplinkos inžinerijos magistrė. Merė išrinkta trečią kartą. Žemės ūkio viceministrė 2013–2014 m. Lietuvos regionų partija.

ŠVENČIONIŲ r.

RIMANTAS KLIPČIUS

Gimęs 1985 02 18. Verslo vadybos ir administravimo bakalauras, socialinių mokslų magistras, Valstybės ekonominės politikos specialistas. Meru išrinktas trečią kartą. Partija „Laisvė ir teisingumas“.

TAURAGĖS r.

DOVYDAS KAMINSKAS

Gimęs 1989 01 25. Tarptautinės teisės magistras. Meru išrinktas antrą kartą. 2017 m. Globalios Lietuvos apdovanojimų laureatas – apdovanotas „Už tarptautinę patirtį regionams“. Liberalų sąjūdis.

TELŠIŲ r.

TOMAS KATKUS

Gimęs 1987 01 17. Kelių ir geležinkelių inžinierius. Savivaldybės administracijos direktorius 2020–2023. Lietuvos statybų inžinierių sąjungos narys. Lietuvos socialdemokratų partija.

TRAKŲ r.

ANDRIUS ŠATEVIČIUS

Gimęs 1991 04 11. Verslo vadybos ir administravimo specialistas, specialiosios pedagogikos bakalauras. Meru išrinktas antrą kartą. Liberalų sąjūdis.

UKMERGĖS r.

DARIUS VARNAS

Gimęs 1973 10 19. Projektų ir verslo vadybos specialistas. Savivaldybės administracijos direktorius 2019–2023. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“.

UTENOS r.

MARIJUS KAUKĖNAS

Gimęs 1979 08 22. Socialinių mokslų magistras, ES administravimo specialistas. Asociacijos „Labanoro gidas“ vadovas, Politinis komitetas „Kartu už Utenos kraštą“.

VARĖNOS r.

ALGIS KAŠĖTA

Gimęs 1962 12 20. Istorikas. Meru išrinktas trečią kartą. Apdovanotas valstybės ordino, „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi. Politinis komitetas „Drauge su Jumis“.

VILKAVIŠKIO r.

ALGIRDAS NEIBERKA

Gimęs 1972 06 05. Aplinkos inžinerijos specialistas. Meru išrinktas penktą kartą. Lietuvos socialdemokratų partija.

VILNIAUS m.

VALDAS BENKUSKAS

Gimęs 1984 11 01. Teisės magistras. Savivaldybės mero pavaduotojas 2019–2023. Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai.

VILNIAUS r.

ROBERT DUCHNEVIČ

Gimęs 1991 08 15. Verslo teisės magistras. 2015–2023 m. dirbo teisininku Tautinių mažumų departamente prie LR Vyriausybės. Ugniagesys savanoris. Lietuvos socialdemokratų partija.

VISAGINO sav.

ERLANDAS GALAGUZ

Gimęs 1970 09 25. Inžinierius fizikas, šilumos energetikos magistras. Meru išrinktas antrą kartą. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga.

ZARASŲ r.

NIJOLĖ GUOBIENĖ

Gimusi 1961 01 27. Ne maisto prekių mokslo ir prekybos organizatorė. Zarasų profesinės mokyklos direktorė 2012–2023. Apdovanota LR vyčio ženkle už ilgametį vadovavimą profesinio mokymo įstaigai, kompetentingą darbą ir asmeninį indėlį. Liberalų sąjūdis.

NAUJAS SAVIVALDOS MODELIS: IŠŠŪKIS LIETUVOS SAVIVALDYBĖMS IR NE TIK JOMS

Algirdas ASTRAUSKAS, Mykolo Riomerio universiteto Viešojo administravimo instituto profesorius

Nuo balandžio vidurio, nuvilnijus Lietuvos savivaldybėse 2023 metų kovo mėnesį išrinktų savivaldybių tarybų pirmiesiems posėdžiams, Lietuvos teritorija tapo naujo (skaičiuojant nuo 1990 metų – jau šešto) Lietuvos savivaldybių struktūros modelio (toliau – savivaldos modelio) įgyvendinimo poligonu. Ta proga noriu pasidalinti kai kuriomis mintimis ir įžvalgomis.

APIE NAUJOJO SAVIVALDOS MODELIO ATSIKADIMO ISTORIJA

Šio savivaldos modelio (tiksliau – modelio su tiesiogiai renkamu meru) siekta nuo 1998 metų, kai Lietuvos savivaldybių asociacija pirmą kartą pasiūlė Vyriausybei parengti įstatymų pataisas, įteisinančias tiesioginius merų rinkimus. Per laikotarpį nuo 1998 m. iki 2023 m. nubėgo nemažai vandens: ne viena parlamentinė partija savo rinkimų į Seimą programose buvo įrašiusi deklaracijas dėl tiesioginių merų rinkimų. Tokį modelį ne kartą Lietuvą ragino taikyti ir Europos Tarybos vietos ir regionų valdžių kongresas: Lietuvai skirtose 2001 metų Rekomendacijoje Nr. 87 ir 2012 m. Rekomendacijoje Nr. 321 buvo teikiami nedviprasmiški siūlymai dėl tokio savivaldos modelio taikymo tikslingumo. Du Respublikos Prezidentai pritarė šiai idėjai: Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus apie tai minėjo viename iš savo metinių pranešimų, o Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė į savo programą buvo įsirašiusi įsipareigojimą siekti tiesioginių merų ir seniūnų rinkimų. Seime iki 2014 metų buvo įregistruoti net 4 įstatymų projektai dėl šalies Konstitucijos 119 straipsnio keitimo. Dėl Konstitucijos 119 straipsnio nuostatas siūlančio keisti įstatymo projekto Nr. XP-786 (2)* Seimas net 2 kartus balsavo (pirmą kartą – sėkmingai, o antrą – ne). Galų gale 2014 metais birželio mėnesį Seimas ryžosi priimti Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo ir Vietos savivaldos įstatymo eilės straipsnių pakeitimus, kuriais buvo įteisinti tiesioginiai merų rinkimai ir pakeista merų įgaliojimų sudėtis. Tiesa, visa tai buvo padaryta labai savitu būdu: nuo 2003 metų įdiegtas savivaldos modelis (su meru – savivaldybės tarybos nariu, savivaldybės tarybos pirmininku (vadovu) ir visos savivaldybės vadovu) ir mero vaidmuo tame modelyje liko tas pats, o pasikeitė mero rinkimų būdas ir dalis įgaliojimų. Siekiant sustiprinti jau ne savivaldybės tarybos, bet tiesiogiai renkamo mero vaidmenį savivaldybėje, buvo padidinti jo įgaliojimai kitų savivaldybės institucijų (atstovaujamosios ir vykdomosios) įgaliojimų

sąskaita. Šiais sprendimais, nekeičiant šalies Konstitucijos 119 straipsnio, Seimas tiesiogiai renkamam merui suteikė vietos valdžios teises ir pareigas (o tai, pagal Konstitucinio teismo aiškinimą, prilygo jo pripažinimui atstovaujamajai, savivaldos teise įgyvendinančia institucija). Tai neliko nepastebėta: po Seimo narių grupės (virš 50 Seimo narių) kreipimosi Konstitucinis teismas 2021 metų balandžio mėnesį, išnagrinėjęs konstitucinę bylą, priėmė nutarimą, kuriuo 2014 metais priimtų Savivaldybių tarybų rinkimų ir Vietos savivaldos įstatymo svarbiausias nuostatas, susijusias su savivaldybės mero rinkimais ir įgaliojimais, pripažino prieštaraujančiomis Konstitucijos 119 straipsniui, įtvirtinančiam konstitucinius vietos savivaldos pagrindus. Siekiant suspėti iki 2023 metų eilinių savivaldybių tarybų ir merų rinkimų ištaisyti susidariusią situaciją (antraip būtų reikėję grįžti prie 2003 metais įdiegto savivaldos modelio, egzistavusio iki 2014 m. birželio mėnesio, kuris šiame straipsnyje vadinamas buvusiu savivaldos modeliu), 2021 m. birželio mėnesį Seime buvo įregistruotas įstatymo projektas, keičiantis šalies Konstitucijos šešis straipsnius, taip pat pradėta jo svarstymo Seimo komitetuose procedūra. Kaip visada, 2021 metų Seimo rudens sesijos metu neišvengta nuomonių įvairovės ir politinės konkurencijos apraiškų. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pastangomis patobulinus, įstatymo projektas Nr. XIVP-640 (2) buvo pateiktas Seimui priimti (pirmą kartą balsuota 2022 metų sausio 18 d., o antrą – 2022 m. balandžio 21 d.). Kartu su veikla, kuria siekta keisti šalies Konstituciją, Seimo valdybai 2021 m. gruodžio 30 d. sudarius darbo grupę (beje – nežinia kodėl tik iš Seimo narių, tiesa patyrusių), buvo rengiami Vietos savivaldos įstatymo ir kitų susijusių įstatymų pakeitimo projektai. Visą šią karuselę vainikavo trys svarbūs įvykiai: 2022 m. balandžio mėnesį įvyko antrasis balsavimas dėl šalies Konstitucijos šešių straipsnių, susijusių su savivaldybės mero statusu ir įgaliojimais, pakeitimo (priimtas įstatymas įsigaliojo 2022 m. gegužės mėnesį), 2022 m.

birželio mėnesį priimtas Rinkimų kodeksas (įstatymas, dėl kurio Seimui teko 2022 m. liepos mėnesį pakartotinai balsuoti, įsigaliojo 2022 m. rugsėjo mėnesio pradžioje) ir 2022 m. birželio 30 d. priimtas Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo (tiksliau nauja redakcija) įstatymas (jis įsigaliojo 2023 m. balandžio mėnesį). Galų gale „kelionė per kopas“ (ilga – jeigu skaičiuoti nuo 1998 metų ir trumpa, jeigu skaičiuoti nuo 2021 metų) buvo baigta ir sulaukėme taip norėto (taip svajoto) rezultato – naujojo savivaldos modelio su tiesiogiai renkamu savivaldybės meru, kuris įteisintas Vietos savivaldos įstatymu, o pastarasis atitinka šalies Konstituciją.

APIE BUVUSIO IR NAUJOJO SAVIVALDOS MODELIO SKIRTUMUS

Naujasis savivaldos modelis, išoriškai labai panašus į buvusio nuo 2003 metų savivaldos modelio (moksliniais terminais vadintino „Savivaldybės taryba – savivaldybės tarybos skiriamas administratorius, vykdomoji institucija“) atmainą, egzistavusią Lietuvoje nuo 2015 metų, kai į jį, kaip jau minėta, buvo įdiegti tokiam savivaldos modeliui nebūdingi elementai (merą rinko jau ne savivaldybės taryba, bet jis pradėtas rinkti tiesiogiai, nors mero vaidmuo savivaldybėje nesikeitė; merui papildomai priskirti vykdomajai institucijai būdingi įgaliojimai; taip pat merui suteiktos vietos valdžios teisės ir pareigos). Šių – naujojo modelio, taikomo nuo 2023 m. balandžio mėnesio, ir buvusio modelio atmainos, egzistavusios 2015–2023 m., – panašumas toks „didelis“, kad ne kiekvienas politikas ir net mokslininkas geba tinkamai įvardyti jų skirtumus. Visgi naujasis savivaldos modelis nuo iki tol buvusio savivaldos modelio (tiksliau jo atmainos, egzistavusios 2015–2023 m. I ketv., skiriasi iš esmės:

1) esminis modelių skirtumas – tiesiogiai renkamo mero vaidmuo savivaldybėje ir jo įgaliojimų sudėtis. Nors abiejuose modeliuose tiesiogiai renkamas meras yra valstybės politikas, tačiau buvusio savivaldos modelio atmainoje, egzistavusioje 2015–2023 m. I ketv., jam teko savivaldybės tarybos nario, savivaldybės tarybos pirmininko (vadovo) ir visos savivaldybės vadovo vaidmuo su atitinkamai trijų grupių įgaliojimais. Kaip jau minėta nuo 2015 m. mero – savivaldybės vadovo grupės įgaliojimai apėmė ne tik įgaliojimus santykiuose su „išoriniais“ subjektais, bet ir papildomai jam suteiktus įgaliojimus, kurie charakteringi savivaldybės vykdomajai institucijai. O tai ir visų toliau sekusių bėdų priežastis.

Naujajame savivaldos modelyje tiesiogiai renkamam merui tenka (teks) jau kitoks – savivaldybės vykdomosios institucijos, visos savivaldybės vadovo, savivaldybės tarybos posėdžių organizatoriaus ir jos priimtų sprendimų legalizuotojo – vaidmuo su vėlgį atitinkamai trijų grupių įgaliojimais. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad įgaliojimams, kuriais meras atlieka (atliks) savivaldybės tarybos posėdžių organizatoriaus ir jos priimtų sprendimų legalizuotojo vaidmenį, priskiriama ir veto teisė, t. y. teisė grąžinti savivaldybės tarybos priimtą sprendimą pakartotinai svarstyti ir priimti.

2) mero pavaduotojo statusas ir įgaliojimai. Buvusio modelio atmainoje, egzistavusioje 2015–2023 m. I ketv., mero pavaduotoju (jų skaičius priklausė nuo savivaldybės gyventojų skaičiaus (o formaliai – nuo savivaldybės tarybos narių skaičiaus) ir varijavo nuo 1 iki 3) buvo skiriamas savivaldybės tarybos narys (valstybės politikas). Jis į pareigas buvo skiriamas savivaldybės tarybos sprendimu jos įgaliojimų laikui mero teikimu. Mero pavaduotojas vykdė mero nustatytas funkcijas ir pavedimus. Jis pavadavo merą, kai šis negalėjo eiti pareigų (pvz. dėl laikino nedarbingumo ir kt.). Tiek merui, tiek ir mero pavaduotojui iš esmės buvo keliami tie patys reikalavimai ir ribojimai užimti eiti šias pareigas, taikomi analogiškai atleidimo iš pareigų prieš terminą ir apmokėjimo už darbą pagrindai, socialinės garantijos. Mero pavaduotojas pareigas galėjo eiti ir visuomeniniais pagrindais.

Naujajame modelyje yra pakeistas ir jo pareigų pavadinimas (nuo šiol mero pavaduotojas yra vadinamas vicemeru), ir jo teisinis statusas (nuo šiol jis yra ne valstybės politikas, bet politinio (asmeninio pasitikėjimo) tarnautojas), ir jo skyrimo į pareigas tvarka (vicemerą į pareigas galės skirti meras, gavęs savivaldybės tarybos pritarimą, o įstatyme nustatytais atvejais ir be savivaldybės tarybos pritarimo), ir net vicemerų skaičius (priklausomai nuo savivaldybės dydžio o (tiksliau – savivaldybės tarybos narių skaičiaus) vicemerų galės būti nuo 2 iki 4). Vicemerai vykdys mero nustatytas funkcijas ir pavedimus. Merui paskyrus vicemerą galės pavaduoti merą, kai pastarasis dėl atostogų, laikinojo nedarbingumo ar kitų pateisinamų

priežasčių laikinai neis (negalės eiti) savo pareigų ar mero įgaliojimai bus sustabdyti teismo nutartimi (pastaba – vicemerai galės vykdyti ne visus, o tik dalį merui įstatymu nustatytų įgaliojimų). Vicemero statuso pasikeitimas (vietoj valstybės politikos tapsmas politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoju) sąlygojo tai, kad jam keliami reikalavimai užimti pareigas, veiklos ribojimai, atleidimo iš pareigų, atskaitomybės, apmokėjimo už darbą teisiniai pagrindai, taip pat socialinės garantijos gerokai „nutolo“ nuo merui keliamų reikalavimų, sąlygų, garantijų ir pan.

3) savivaldybės administracijos direkto-riaus vaidmuo savivaldybėje ir jo įgaliojimų sudėtis. Buvusiame savivaldos modelyje ir to modelio atmainoje (egzistavusioje 2015–2023 m) savivaldybės administracijos direktorius buvo savivaldybės vienasmenė vykdomoji institucija, mero teikimu savivaldybės tarybos sprendimu ir jos įgaliojimų laikotarpiui į pareigas skiriamas politinio (asmeninio) pasitikėjimo tarnautojas. Išdirbęs visą savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpį jis turėjo atsistatydinti pirmajame naujai išrinktos savivaldybės tarybos posėdyje. Mero iniciatyva ar savivaldybės tarybos nariams pareiškus nepasitikėjimą savivaldybės administracijos direktoriui galėjo netekti pareigų prieš terminą. Tobulinant Vietos savivaldos įstatymą, buvo numatyti ir kiti atvejai, kai savivaldybės administracijos direktoriui pareigų netekdavo neišdirbęs visą savivaldybės tarybos kadenciją (pvz. jis galėjo būti atleistas iš pareigų, savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu išrinkus naują merą). Savivaldybės administracijos direktoriui galėjo turėti nuo 1 iki 3 pavaduotojų, kuriuos į šias pareigas (kaip politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus) skirdavo savivaldybės taryba, vėl gi mero, o ne savivaldybės administracijos direktoriaus teikimu. Nuo 2011 metų įsigaliojo Vietos savivaldos įstatymo nuostata, pagal kurią savivaldybės taryba savivaldybės administracijos direkto-riaus pavaduotojui / pavaduotojams galėjo suteikti vykdomosios institucijos įgaliojimus ir nustatyti jo / jų veiklos sritis. Gavęs tokius įgaliojimus savivaldybės administracijos direkto-riaus pavaduotojas / pavaduotojai įgydavo ir „parašo“ teisę (galėdavo priimti įsakymus). Lietuvos savivaldybėse atsirado galimybė turėti jau nebe vieną, bet kelias vienasmenes vykdomąsias institucijas. Tai buvo reikšminga inovacija, kurią, deja, ne kiekvienas politikas ir net meras yra iki galo supratęs (įsisąmoninęs).

Naujajame modelyje savivaldybės administracijos direktoriui iš esmės yra numatytas tik savivaldybės administracijos kaip savivaldybės biudžetinės įstaigos vadovo vaidmuo. Tiesa, dėl rimtų priežasčių jam suteikti specialūs įgaliojimai (su sprendimo teise) krašto apsaugos srityje. Savivaldybės administracijos direktoriui į pareigas skirs ir iš pareigų atleis vienasmeniška meras (nereikės savivaldybės tarybos pritarimo). Savivaldybės administracijos direk-

torius pavaduotojo neturės – jam negalint eiti pareigų ar jo nesant, jį pavaduos / jo pareigas laikinai eis mero paskirtas savivaldybės administracijos darbuotojas (valstybės tarnautojas).

4) svarbus skirtumas – naujajame savivaldos modelyje atsiranda savivaldybės tarybos opozicijos lyderio pareigybė. Šias pareigas užims daugiau nei pusės savivaldybės tarybos narių, priklausančių savivaldybės tarybos opozicijai, savivaldybės tarybos posėdyje viešu pareiškimu, įteiktu posėdžio pirmininkui, deklaruotas savivaldybės tarybos opozicijai atstovaujantis tarybos narys. Jis atliks Vietos savivaldos įstatymu ir savivaldybės tarybos reglamentu jam pavestas funkcijas, turės šiuose teisės aktuose jam nustatytas teises: galės teikti savivaldybės tarybos posėdyje svarstytinus klausimus kartu su sprendimų projektais, savivaldybės tarybos posėdžio metu tvirtinant posėdžio darbotvarkę teikti siūlymus parengtam savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektui (išskyrus įstatyme nustatytus atvejus), turės pirmumo teisę užduoti klausimų ir pasisakyti tarybos posėdyje svarstomais klausimais, ne rečiau kaip kartą per pusę metų vieno iš savivaldybės tarybos posėdžių pabaigoje organizuojamos savivaldybės tarybos mažumos valandos metu turės teisę pirmasis užduoti iki dviejų klausimų merui, vicemerui (vicemerams), administracijos direktoriui, komitetų pirmininkams, komisijų pirmininkams ir gauti į juos atsakymus, bus įtrauktas į savivaldybės tarybos sudaromos savivaldybės kolegijos sudėtį. Apetitas dėl opozicijos lyderio veiklos sąlygų sudarymo buvo dar didesnis, bet kol kas pasitenkinta tuo, kas nustatyta įstatymu.

5) naujajame modelyje savivaldybės vidaus audito tarnyba bus atskaitinga merui, būtent meras užtikrins šios audito tarnybos veiklos ir organizacinį nepriklausomumą, tarnyba dirbs pagal su meru suderintą metinį vidaus audito tarnybos veiklos planą. Meras galės pavesti vidaus audito tarnybai atlikti metiniame vidaus audito tarnybos veiklos plane nenumatytą vidaus auditą. Metiniame vidaus audito tarnybos veiklos plane nenumatytas vidaus auditas gali būti atliekamas vidaus audito tarnybos vadovo sprendimu, raštu suderintu su meru. Esant buvusiam savivaldos modeliui visas šias funkcijas savivaldybės centralizuotos vidaus audito tarnybos ir jos vadovo atžvilgiu (įskaitant ir pretendentų į vidaus audito tarnybos vadovo pareigas konkurso komisijos sudarymą) vykdė savivaldybės administracijos direktorius.

6) galima rasti ir kitų, mažiau reikšmingų skirtumų – pvz. dėl savivaldybės kolegijos sudėties ir įgaliojimų, dėl savivaldybės tarybos ir mero sekretoriato / sekretoriaus (sektorių), dėl savivaldybės tarybos ir mero santykių su savivaldybės kontrolieriumi ir savivaldybės kontrolės-audito tarnyba ir kt.

PLAUKIAM Į NERINGĄ

Gegužės 11–12 dienomis Neringoje vyko informacinis turas šalies žiniasklaidos atstovams ir kurortų temomis rašantiems asmenims. Turo metu buvo pristatytos kurorto aktualijos, naujienos ir ateities planai. Neringos savivaldybės mero Dariaus Jasaičio pranešime įrašyta, kokiomis nuotakomis Neringa pasitinka vasarą:

Trims Neringos paplūdimiams suteiktos Mėlynosios vėliavos;
Pirma Neringos vasara be civilinės pirotechnikos priemonių, sutikti šventės be fejerverkų kviečiami kurorto gyventojai ir svečiai;
Birželio 3 d. atnaujinto „Žvaigždžių šlovės tako atidarymas“ naujoje vietoje, papildytas naujais delnų išpildais;
Žinia Nidos nudistams: tinklinio stovai paplūdimyje bus!;
Juodkrantėje poilsiautojų lauks naujos lauko sporto aikštelės;
Automobiliams įrengta daugiau elektros įkrovimo vietų;
Plečiamas stacionarių viešųjų tualetų tinklas;
Veiks pirmoji vasara Kuršių nerijos nacionalinio parko Gamtos mokykla;
Atnaujinta rašytojo Thomo Manno memorialinio muziejaus ekspozicija;
Intensyvi renginių programa vyks iki pat rugsėjo vidurio: dan-guje, ant vandens ir žemės. Rugpjūčio 20 – rugsėjo 3 dienomis vyks Olimpinės 470 jachtų klasės jaunimo pasaulio čempionatas.
Ateities planuose: kelių lygių 700 vietų automobilių saugykla Nidoje: projektavimo darbai juda link pabaigos.

Informacinio turo akimirlose užfiksuoti:

Nidos jūros stebėjimo poste dislokuotas Karinių jūrų pajėgų Uosto ir priekrantės gynybos tarnybos Apsaugos kuopos 3-is pėstininkų (fuzilierių) būrys. Neringos savivaldybės meras Darius Jasaitis apdovanojo savivaldybės Garbės ženklų Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų vadą jūrų kapitoną Giedrį Premenecką. Karių buvimas stiprina Neringos, kaip saugaus kurorto, įvaizdį.

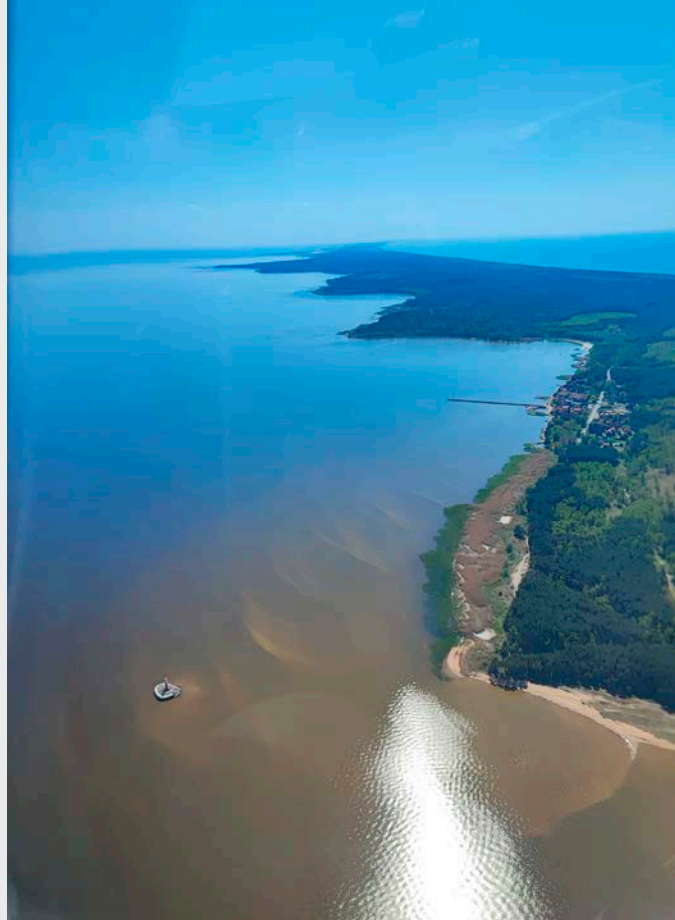
Žiniasklaidos atstovams suteikta išsami informacija apie uostą, viešbučius ir kainas, dviračio tako rekonstrukciją ir kt.

Rekonstruojamas kultūros ir turizmo centras „Agila“. Savivaldybės administracijos direktorius Egidijus Šakalys (kairėje) ir vicemeras Narūnas Lendraitis sako, kad šiandien jau galime vertinti vykstančius vidaus apdailos darbus, išvysti patalpas, kuriose vyks įvairūs renginiai.

Kurortą galima pasiekti ir privačiais lėktuvais.

Planuojama skelbti idėjų konkursą Pervalkos švyturio (nuotr. apačioje) įveiklinimui.

Aplankytas unikalaus nekilnojamojo turto kompleksas „Aukšinės kopos“, kuris duris atvers Nidoje.

Parengė Romas Gursklys

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

**Savivaldybių
žinios**
LIETUVOS SAVIVALDYBĖS

BENDRUOMENĖ ŠVYTURYS – KELIAS Į SĖKMĘ

Mykolo Romerio universitete (MRU) apdovanoti aktyviausių Lietuvos bendruomenių konkurso laureatai. Jau aštuntą kartą surengtas respublikinis konkursas „Bendruomenė – Švyturys 2022 – kelias į sėkmę“ šiais metais išsiskyrė rekordiniu nominacijų skaičiumi – įteikti 7 nominacijų, į kurias pretendavo 57 Lietuvos bendruomenės, apdovanojimai.

Nugalėtojus pasveikino ir apdovanojimus įteikė MRU rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė, socialinės apsaugos ir darbo ministrė Monika Navickienė, vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė, švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ramūnas Skaudžius, savivaldybių vadovai.

„Bendruomenėse išugdytos vertybės ir patirtis yra žmonių kelio į sėkmę pradžia, – sveikindama šventės dalyvius sakė MRU rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė. – Net mažiausios bendruomenės tampa vis aktyvesnės, jos gali imtis ir imasi ne tik savo bendruomenei, bet ir visai Lietuvai, ir pasauliui svarbių darbų“.

„Aktyvūs ir veiklūs žmonės vietos bendruomenėse – aktyvi ir brandi visuomenė. Ačiū, kad tikite, nepavargstate ir kuriate pokytį bei atliepiate taip svarbius vietos žmonių poreikius, padedate jiems džiaugtis ir didžiulis savo bendruomene“, – renginio metu kalbėjo vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė.

Konkurso iniciatorius prof. dr. Saulius Nefas teigia, kad šie apdovanojimai – tai būtinoji pilietinė iniciatyva, kuri ne tik skatina bendruomenės propaguoti įvairias veiklas, tačiau ir motyvuoja siekti užsibrėžtų tikslų. Anot jo, vietos bendruomenių veiklos reikšmė neabejotina, nes padaroma daugybė darbų ir jie atliekami savanorystės principu, tad būtina jas motyvuoti.

Nominacijos „**Vietos bendruomenės lyderis – vadybininkas**“ nugalėtoju paskelbtas Vilkaviškio rajono Kybartų bendruomenės pirmininkas Vitas Katkevičius.

Vitas Katkevičius bendruomenei vadovauja nuo 2014 metų. Tarp jo iniciatyva įgyvendintų projektų – sukurtas maršrutas turistams „Pėsčiomis po Kybartų miestą“. Jo vadovaujama bendruomenė, bendradarbiaudama su Vilkaviškio rajono savivaldybe ir Kybartų seniūnija, lankymui pritaikė 2002 metais atrastus 1863 metų statybos Kybartų požemius, atminimo akmeniu įamžino Lietuvos Respublikos Prezidento A. Smetonos pasitraukimo į Vakarus vietą prie Lieponos upelio Kybartuose, o 2021 metais, bendruomenės ir verslininkų lėšomis, ant Kybartų „Rasos“ mokyklos pastato pritvirtinta atminimo lenta Prezidentui A. Smetonai. Čia jis lankėsi pasitraukdamas iš Lietuvos į Vakarus – 1940 m. birželio 15 d. Taip pačiais metais Kybartų miesto parke pastatytas paminklas Jonui ir Juozui Vailokaičiams.

Pirmininko iniciatyva Kybartuose veikia lėtasis turizmas, bendruomenės namuose įkurtas muziejus, kuriame eksponuojami senoviniai Sūduvos krašto buities daiktai, tautodailininko Kajetono Eismonto įvairūs medžio dirbiniai, Kybartų pasienio užkardos istoriniai dokumentai.

V. Katkevičius sukūrė filmą-vaizdo ekskursiją po Kybartus „Neatrastas paveldas“. Filmas transliuojamas *youTube* kanalu. Paklaustas, kur slypi jo, kaip vadybininko, sėkmės raktas, teigia, kad svarbiausi jo pagalbininkai yra atvirumas, bendravimo paprastumas, be abejo, iniciatyvumas, gebėjimas prisiimti atsakomybę ne tik už pasiekimus, bet ir už nuopusius.

Nominacijos „**Vietos bendruomenės sėkmės istorija**“ nugalėtoja šiemet tapo Kėdainių rajono Krakių bendruomenė.

Krakių bendruomenės centras įgyvendina vietos projektą „Krakių krašto kultūrinio ir kulinarinio paveldo išsaugojimas“. Projektas finansuotas ES ŪŲFKP, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir Kėdainių rajono savivaldybės biudžeto lėšomis. Kaip teigia šios bendruomenės pirmininkė Daiva Dubinkienė, pagal šį projektą 2021 m. liepos 1 d. startavo edukacinė programa „Žydų kaimynystėje 150 metų: kodėl „žydiškai“ reiškia „atvirkščiai?“ Šios programos metu kalbama, kaip anksčiau gyveno žydai, kokie kultūriniai skirtumai tarp lietuvių ir žydų. Programa sulaukė didžiulio susidomėjimo: iki 2023 m. balandžio mėnesio prarasta apie 200 edukacijų, apsilankė apie 4000 dalyvių, apie ketvirtadalis apsilankusių dalyvavo valandos trukmės pažintiniame pasivaikščiøjime po Krakes, į kurį pakviečia istorikas Robertas Dubinka.

„Kita Krakių bendruomenės centro edukacinė programa „Kelias į marčias: išverptas, išaustas ir išsvajotas“, startavusi 2022 m. balandžio mėn. ir vykdyta tik pusę metų. Programa sulaukė apie 916 dalyvių ir prarasta 52 kartus. Tai įrodo, kad žmonėms įdomu tai, kas buvo ne taip seniai ir

Iš kairės: Pabradės bendruomenės „Domus“ pirmininkė Marija Trofimova, švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ramūnas Skaudžius, Mykolo Romerio universiteto rektorė Prof. dr. Inga Žalėnienė ir Švenčionių rajono savivaldybės vicemeras Erikas Demidovas..

gerokai primiršta: piršlybų apeigos, kasdienos darbai „senoviniai“ žodžiai, aprėdai ir amatai. Tam egzotikos suteikia memorialinis Mikalojaus Katkaus muziejus Ažytėnuose.

Nominacijos **„Bendruomeniškiausios seniūnijos arba savivaldybės“** apdovanojimas atiteko Rokiškio rajono Jūžintų seniūnijai.

Seniūnijos bendruomeniškumo indeksas nustatomas vertinant dešimt kiekybinių rodiklių: seniūnaičių sueigų, kuriose svarstomi klausimai, susiję su bendruomeniškumu, skaičius; gaunami finansai iš savivaldybės, vyriausybės programų; seniūnijos teritorijoje veikiančių bendruomenių centrų ir NVO skaičius; bendruomenių ir NVO pritrauktos lėšos iš užsienio fondų; renginių skaičius, savanoriška veikla; gyventojų apklausos ir kita. Iš 57 teikusių paraiškas, Jūžintų seniūnija surinko 31 balą iš 40.

Nominacijos **„Glaudžiai su mokykla bendradarbiaujanti vietos bendruomenė“** skirta Švenčionių rajono Pabradės bendruomenei „Domus“. „Šiemet Pabradės bendruomenė „Domus“ atšventė 20-ąjį gimtadienį. Per šį gyvavimo laikotarpį bendruomenės nariai atliko nemažai gerų darbų savo miestui: įrengti ir sutvarkyti parkai, surengti įvairūs sporto renginiai ir varžybos, prisidėta puošiant miestą prieš įvairias šventes, – veiklą apžvelgia bendruomenės pirmininkė Marija Trofimova. – Bendradarbiaujame su įvairiomis organizacijomis, o ypač su mokyklomis. Ne vienerius metus glaudžiai bendradarbiaujame su Pabradės meno mokykla, Pabradės „Ryto“ ir „Žeimenos“ gimnazijomis. Bendruomenė, įgyvendindama projektus, mokyklų kiemuose

padėjo įrengti vaikų žaidimų aikštelės patiems mažiausiems mokyklų mokiniams, už gerą mokymąsi įvairiomis išvykomis skatino vyresnių klasių mokinius. Bendradarbiaujant su Lietuvos kariuomene, rengiamos vaikų stovyklos. Su JAV ambasados atstovais ir NATO kariais mokykloms buvo suteikta parama per COVID-19 pandemiją – mokykloms padėta apsirūpinti kaukėmis, dezinfekcijos priemonėmis. Prasidėjus Rusijos invazijai į Ukrainą, bendromis jėgomis su mokyklomis rinkome paramą Ukrainos kūdikiams ir mokinių piešiniais palaikėme Ukrainos karius ir vaikus. Pabradės meno mokykla koncertais pajauirina bendruomenės veiklą.“

Nominacijos **„Sveiką gyvenimą propaguojanti vietos bendruomenė“** nugalėtoja paskelbta Kauno rajono Panevėžiuko bendruomenė, įkurta 2005 m. ir aktyviai įveiklą įtraukianti Panevėžiuko, Vikūnų, Gaižuvėlės, Kaniukų, Vareikonų, Vosiškių kaimų gyventojus.

„Mūsų bendruomenė yra viena sportiškiausių bendruomenių Kauno rajone. Po COVID-19 pandemijos bendruomenė itin aktyviai organizavo fizinio aktyvumo veiklas. Kasmet Kovo 11-ąją rengiami krepšinio ir stalo teniso turnyrai. Kalėdų proga – Kauno rajono bendruomenių Kalėdinis krepšinio ir stalo teniso turnyras. Be sporto varžybų neapsieina ir bendruomenės Kaimynų šventė. Trečius metus organizuojame stalo teniso treniruotės, – pasakoja bendruomenės pirmininkas Vytautas Juozapavičius. – Aktyviai bendradarbiaujame su Kauno rajono visuomenės sveikatos biuru. Ypatingai džiugu, kad bendruomenė įtraukia ir kitas Kauno rajono bendruomenes, pavyzdžiui 2021–2022 m. įgyvendintas projektas

„Sportuojantis Kauno rajonas“, įtraukęs partnerius iš Babtų, Čekiškės, Ringaudų, Neveronių, Lapių, Raudondvario seniūnijų.“

Nominacijos **„Vietos infrastruktūrą gerinanti vietos bendruomenė“** apdovanojimą pelnė Zarasų rajono Vasaknų bendruomenė.

Nominacijos **„Glaudžiai su policija bendradarbiaujanti vietos bendruomenė“** nugalėtojais pripažinta Klaipėdos miesto Paupių bendruomenė.

„Nuo pat Paupių bendruomenės įsikūrimo dienos, vienas iš pagrindinių bendruomenės tikslų ir uždavinių buvo kurti saugią, sveiką ir patogią gyvenamąją aplinką, tad glaudus bendradarbiavimas su Klaipėdos apskrities policijos komisariatu užsimezgė dar prieš beveik šešerius metus. Saugių kaimynystės kūrimas, konferencijos, susitikimai, nuoširdus bendravimas, policijos bendruomenės pareigūnų dalyvavimas bendruomenės renginiuose, aktyvus gyventojų bendradarbiavimas besirūpinant paupiškių gerove, pranešant policijai galimas nusikalstamas veikas ir kiti faktai lėmė tai, kad Paupių bendruomenė tapo 2021 m. respublikinio konkurso „Veikliausios saugios kaimynystės grupės“, o šiais metais ir „Bendruomenė – Švyturys 2022 – Kelias į sėkmę“ nominacijos „Glaudžiai su policija bendradarbiaujanti vietos bendruomenė“ laimėtoja, – bendruomenės veikla džiaugiasi bendruomenės vadovė Regina Baguckienė. – Nuolatinis bendravimas su bendruomenės pareigūnėmis Simona Narūne ir Audrute Dunčiene bei grįžtamasis ryšys padeda operatyviai išspręsti bendruomenei iškiliančias problemas. Didelis Paupių bendruomenės dėmesys skiriamas gyvenamojo rajono eismo saugumui. Įrengti kelio ženklai, šviesoforai, bendruomenės iniciatyvai ir rėmėjų pagalba pastatytas sferinis veidrodis, įrengtos pėsčiųjų perėjos, prie jų sumontuoti kryptiniai apšvietimai, visame gyvenamajame rajone suvienodintas greičio ribojimas daugelyje gatvių iki 30 km/h. ir t. t. Aktyvus bendradarbiavimas su Klaipėdos m. policija, gyventojų informavimas, dalijimasis pareigūnų atsiųsta teisine informacija, tokia kaip „Pasakyk smurtui NE“, „Nepalik daiktų automobilyje“ ar „Kaip netapti sukčiavimo auka elektroninėje erdvėje“ ir kt., leidžia gyventojams užkirsti kelią vagystėms ar galimiems sukčiavimo atvejams. Atsižvelgdami į bendruomenės pareigūnų rekomendacijas dėl saugumo priemonių naudojimo saugant savo privatų turtą, gyventojai įsirengia patikimą signalizacijos sistemą, vaizdo kameras, gerina individualių namų teritorijų apšvietimą tamsiuoju paros metu. Nuolat vykdomas gyventojų aplinkos stebėjimas. Per palyginti trumpą laikotarpį Paupių gyvenamasis rajonas pasikeitė neatpažįstamai, tapo gražesnis ir saugesnis, kas būtų neįmanoma įgyvendinti be glaudaus bendradarbiavimo su Klaipėdos miesto policija ir bendruomenės pareigūnėmis.“

Nugalėtojus rinko MRU mokslininkų, SADM, ŠMSM, VRM bei vietos bendruomeninių organizacijų atstovų komisija.

Parengė Justė Brigė ir Kęstutis Stoškus